

ΕΘΝΙΚΗ ΜΝΗΜΗ

Η ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΜΟΥΡΓΚΑΝΑΣ

{Η λησμονημένη νίκη του Εθνικού Στρατού}

υποστρατήγου ε.α. Νικολάου Ζαρκάδα

Σεπτέμβριος 2022 Συμπληρώνονται εβδομήντα τέσσερα χρόνια από την ένδοξη και αποφασιστικής σημασίας νίκη, στις 22/9/1948, των Ελληνικών Εθνικών Δυνάμεων με την οποία ολοκληρώθηκε η κατάληψη και η εκκαθάριση της αμυντικής, οργανωμένης και ισχυρά οχυρωμένης από τις ξενοκίνητες ανταρτικές δυνάμεις τοποθεσίας του όρους Μουργκάνα.

Μουργκάνα τραχύς, δυσπρόσιτος, απότομος, άδενδρος ορεινός όγκος του συγκροτήματος των ορέων Τσαμαντά της περιοχής Θεσπρωτίας της Ηπείρου. Ευρίσκεται πάνω στην οριοθετική γραμμή Ελλάδας – Αλβανίας, τόπος μαρτυρίου, θυσίας, δόξας και τιμής για τον Ελληνικό Στρατό.

Το όρος Μουργκάνα λόγω των ιδιαίτερων εδαφολογικών χαρακτηριστικών, αλλά κυρίως της άμεσης γειννίας με την Αλβανία, η οποία για τις ανταρτικές δυνάμεις αποτελούσε απαραίτητη και αξιόλογη βάση ανεφοδιασμού, επιλέχθηκε και οργανώθηκε αμυντικά κατά ιδιαίτερο τρόπο, ώστε από την ηγεσία τους να χαρακτηριστεί ως “Απάτητο κάστρο της λευτεριάς” {Μ. Βαφειάδης}.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου, Μάρτιος 1946 – Αύγουστος 1949, οι ξενοκίνητες ανταρτικές δυνάμεις του μίσους και της καταστροφής επέλεξαν, οργάνωσαν και οχύρωσαν ορεινά συγκροτήματα, όπως Μουργκάνα, Γράμμος, Βίτσι, τα οποία γειννίαζαν με τις βαλκανικές χώρες, οι οποίες διάκεινταν φιλικά προς αυτές. Έτσι εξασφάλιζαν την δυνατότητα αφ’ ενός μεν της συνεχούς αναπλήρωσης προσωπικού και υλικών αφ’ ετέρου δε της ασφαλούς διαφυγής στις περιπτώσεις ήττας.

Για την κατάληψη της Μουργκάνας οι εθνικές δυνάμεις σχεδίασαν και πραγματοποίησαν τρεις επιθετικές επιχειρήσεις. Τις δύο κατά τους πρώτους μήνες του 1948, Μάρτιο και Απρίλιο, οι οποίες δεν είχαν τα αναμενόμενα επιτυχή αποτελέσματα. Η τρίτη άρχισε στις 11 Σεπτεμβρίου και ολοκληρώθηκε στις 22 του ίδιου μήνα. Με την επιχείρηση αυτή ολοκληρώθηκε η κατάληψη και η εκκαθάριση του ορεινού συγκροτήματος της Μουργκάνας με σοβαρές απώλειες προσωπικού και υλικών, τόσο των ανταρτικών δυνάμεων, όσο και των εθνικών, των οποίων οι νεκροί, οι τραυματίες και οι αγνοούμενοι ανήλθαν σε 406 αξιωματικούς και οπλίτες.

Μέγιστη και αποφασιστικής σημασίας η νίκη των ελληνικών εθνικών δυνάμεων στην εξέλιξη και γενικά στην τελική έκβαση του εμφυλίου αδελφοκτόνου πολέμου. Στέρησε στις ξενοκίνητες ανταρτικές δυνάμεις του μίσους ένα από τα τρία σπουδαιότερα προπύργια αντίστασης, ανέκοψε την οδό ενίσχυσης και ανεφοδιασμού τους από την Αλβανία και τις υποχρέωσε να διασκορπιστούν και να διαλυθούν.

Σήμερα, εβδομήντα τέσσερα χρόνια μετά την επική κατάληψη και εκκαθάριση του ορεινού όγκου και της αιματόβρεκτης περιοχής της Μουργκάνας, που στοίχισαν τόσες ανθρώπινες και υλικές απώλειες στον Ελληνικό Στρατό, δεν μπορούμε να ξεχνάμε ή να αποσιωπούμε τον ηρωισμό, την αυτοθυσία και την αυταπάρνηση στα πεδία της μάχης και την θυσία των υπερασπιστών της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας, της δημοκρατίας της Πατρίδας μας. Κάθε πέτρα και κάθε σπιθαμή εδάφους της Μουργκάνας είναι ποτισμένα με αίμα.

Είναι η περιοχή, στην οποία το 1971 βρέθηκαν 120 ανθρώπινοι σκελετοί, ο καθένας με τα χέρια δεμένα με σύρμα και με μια τρύπα από σφαίρα στο κρανίο. Ήταν θαμμένοι σε ομαδικό τάφο σ' ένα λόφο κοντά στο χωριό Τσαμαντάς. Ανήκαν στο λόχο του 611 Τάγματος Πεζικού, που είχε αιχμαλωτιστεί από τις ξενοκίνητες δυνάμεις του μίσους.

Η Πολιτεία, κατά το παρελθόν, ευγνωμονούσα τα τέκνα της και προς τιμήν των θυσιασθέντων, πεσόντων και αγνοουμένων αξιωματικών, οπλιτών και ιδιωτών, κατά τις πολεμικές επιχειρήσεις της Μουργκάνας, ανήγειρε επιβλητικό και μεγαλοπρεπές μνημείο μετά από πρωτοβουλία της 1ης Στρατιάς, στον παρακείμενο στο χωριό Τσαμαντά λόφο. Στο μνημείο αυτό κάθε χρόνο, την τελευταία Κυριακή του μήνα Σεπτεμβρίου, με την ευγενή φροντίδα και μέριμνα του Συνδέσμου "Φίλοι του Στρατού Φιλιατών" τελείται επιμνημόσυνη δέηση και κατατίθεται δάφνινο στεφάνι μνήμης, τιμής και ευγνωμοσύνης.

Τελευταία, κανένας πολιτικός, δημοσιογράφος ή διανοούμενος έχει παρευρεθεί για να τιμήσει την θυσία τους, όπως κάμνουν συχνά στη Μακρόνησο, για να αποτίσουν σεβασμό σ' αυτούς που εκτοπίστηκαν κατά την διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου. Σ' αυτούς, τους οποίους το επίσημο Κράτος αδρανοποίησε, προκειμένου να μη δυνηθούν και πάρουν τα όπλα και στραφούν εναντίον της ίδιας τους Πατρίδας.

Το Παράρτημα Μακεδονίας – Θράκης του Πανελληνίου Συνδέσμου Αξιωματικών Πεζικού {ΠΣΑΠ}, κατά το παρελθόν είχε προτείνει και επαναλαμβάνει την πρότασή του, όπως η εκδήλωση μνήμης και τιμής προς τους μαχητές της Μουργκάνας, πραγματοποιείται από την Ε.Α.Α.Σ. ως μέρος του προγράμματος της των ετήσιων επετειακών εκδηλώσεων.

Η κατάληψη της Μουργκάνας αποτελεί μια σπουδαία ιστορική νίκη, νίκη υπερηφάνειας και τιμής για τις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις.

Οι πρωτοβουλίες της Ε.Α.Α.Σ. στην οργάνωση, συμμετοχή ή εκτέλεση των εκδηλώσεων εθνικής μνήμης είναι απαραίτητες, διότι έτσι τιμούμε την ιστορία μας, διατηρούμε τις εθνικές και θρησκευτικές παραδόσεις μας, επιδιώκουμε ένα διάβημα υπέρ της μνήμης και δικαιοσύνης υπέρ της δημοκρατίας και ειρήνης και κρατάμε το καντήλι της μνήμης αναμμένο. Δεν ξεχνάμε τα λόγια του “Ασυρματιστή του Θεού” Όσιου Παΐσιου ότι “την ελευθερία μας την οφείλουμε στους ήρωες της Πατρίδας μας, που έχυσαν το αίμα τους για μας” {Στρατιώτης διαβιβαστής της 75 Ταξιαρχίας}.

Τέλος, συνιστούν και ένα ισχυρό μήνυμα ενάντια σε όσους προσπαθούν να παραχαράξουν την ιστορία μας και προτείνουν τη λήθη, ως αναγκαίο όρο συνύπαρξης και συμφιλίωσης. Ο ευγενής σκοπός της συμφιλίωσης δεν δύναται να υπηρετηθεί με αποσιωπήσεις, επινοήσεις ή με σκόπιμα στρεβλές και απαράδεκτες απεικονίσεις των συμβάντων της εποχής εκείνης. Επομένως ας σταματήσει να συντηρείται και σήμερα ακόμη ως μέρος του πολιτικού λόγου.

22 Σεπτεμβρίου 1948

Μια ακόμη μεγάλη νίκη των εθνικών δυνάμεων της Πατρίδας μας. Την σπουδαία και αποφασιστικής σημασίας μεγάλη αυτή νίκη επιβάλλεται να τιμούμε κατά τον λαμπρότερο τρόπο και να αποτινύμε τον οφειλόμενο φόρο μνήμης, τιμής και ευγνωμοσύνης προς τους ηρωικούς μαχητές, οι οποίοι έπεσαν στα πεδία της μάχης για την δική μας ελευθερία, ανεξαρτησία και δημοκρατία.

Στη Μουργκάνα νικήθηκε ένας στρατός ξενοκίνητος και συγκροτημένος, στο σύνολό του από βιαίως στρατολογημένους Έλληνες, ο οποίος επιδίωκε να επιβάλλει τους νοσταλγούς του “παραδείσιου ολοκληρωτισμού”.

Το άστρο της μάχης της Μουργκάνας δεν έσβησε, δεν χάθηκε, εξακολουθεί να ρίχνει το φως του πάνω στην αιματοβαμμένη και μαρτυρική Ήπειρο. Δεν πρέπει να αφήσουμε την λησμονιά να καλύψει την ένδοξη σημασία της.

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2022